

ACC. N:R. M. 12972: 1-10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Byggnästare
Härad: Kinnared Hilding Petersson,
Socken: Kalmar Adress: Loholmen, Kalmar
Uppteckningsår: 1953 Berättat av: Densamme
Född år 1898 i Kalmar

Uppteckningen rör

Marknader. sid. 1-10. N. No. 45.

Här i Polsvik, var Hultamarken den
marknad, som mest beröiktes. Marknadsplat-
en låg vid en körväg, där tre socker-
gränser stötte samman, nämligen Polsvik,
Widenlöf och Skatelöv.

Marknad hölls två gånger om året, den
15 april och den 15 september, och detta
utgjorde i äldre tider ett så pass viktigt
och känt datum under året, att man
hellre begagnade sig av uttrycket "vid
Hultamarken" än exempelvis den 15 september.

Hultamarken var ären mellan 1837 då
Könungens Befallningshavande i Tranöbungs
län kungjorde, att K. ungh. Maj:ts tillåtelse
hållande av två årliga marknader vid
Hultet på Skoggelösa ägor i Skatelövs
socken, till år 1936 då myndigheterna
indrogo densamma.

N. M. 45
1

Varefter marknadsbodens nedrevs, utem en
vilken står kvar som ett minne på platsen,
en flyttade till Skansen och en till Wäijö
museum.

Här från Radvik var avståndet, så kort
till marknadsplatsen, varför de flesta
gingo dit till fots. Klädrna på 1800 talet
var för män den vanliga grå vadmalklädrna.
I de flerta gårdarna och humrus, hade de
nattgärter natten före marknaden, dit var
marknadsbesökare från avlägsnare orter.
Både säljare och köpare, som på kvällen
kammas med sina kreatur och brännslan,
och kynde in sig över natten.

Tidigt på marknadsdagens morgon drevs
kreaturen dit, det var oxar, stutar och
kor ifrån vitt skilda håll och i långa
rader.

Uppköpare var där, från när och fjärran.
Och även smedstugor och bänkar emellan
var där rätt livlig. Det var ett bråkigt
och rörigt liv på oxbocken. Det ymtades
och höjades, oxarna mättes med kedjor
och kontrollerades både fram och bak.

Till marknaden gingo så många som
kunde komma från hemmen, även barnen.
Och det var mycket vänligt att mor
och far, när tiden för marknaden
nalkades, uppmuntrade de minsta så
här: "Om ni nu är snälla och hjälper
till med arbetet, så får ni följa med
till Hultamarken."

Vänligt var det också att tjänorna,
både drängar och jingar, skulle vara
lediga den dagen. Det hette "marknads-
fritt."

Det var många skjutor på vägen,
marknadsdags morgon, på 1800 talet
användes mest, så kallade ensjännare,
det var en vagn med fyra hjul, utan
fjäder, häcken var en spjälk, varpå
placerades två säten, i ryggstödet på
framre säte, var en mindre lida in-
byggd, i den lidans lög maträck och
brännvinsflaskan.

Många var det också, som på dragkärror
droga sina varor till marknaden.

Det var skiftande saker som på det
sättet forslades till marknaden, det var
bleckslagare, replagare med bantren och
mukakassar, knivar, lin, bjällertan och
kopparkör, det var glas och lurfat.

Jag skall berättas om en lurfatamalle,
vilken vid rekelskiftet, brukade beröber

nr. 5.

ACC. N:R M. 12972: 5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

marknaden, han hade en hög spjälbock
på sin dragkärra, i vilken han i halm
packat ner sina skrälle av fat och
benkor. Gubben gick under namnet
Spader från Podra Sandjö, han drog
sin långa vägen ända från Podra Sandjö
till Hultamorken. Gubben tog nästan
dubbelt i skaklarna, hans rödhåriga
fula dotter hade sin plats bakom
kärnan. Han skulle skjutsa på eller
föra, som det hette.

Men det såg snarare ut, som om han
mera höll igen än hjälpte gubben
att dra. Lallan, så kallades dottern,
stod intill gubben och hjälpte honom,
när kunderna prutade alltför hårt.
"Vi ska inte janta så mått, sade
hon, du är så starka, så du håller."

om ni rätt står dom i skallen på
gubben därhemma.

I bodarna. Ty på Hultamarken var upps-
timrade bodar. Dessa voro väl uppbygg-
da, så att de skyddade försäljaren mot
väder och vind. På framriden av en
sådan bod fanns en län att fälla
ned och den gjordes då tjänt som disk.

I dessa bodar sålubyöds sockerpinnar,
stora prappriskarameller, glasögon och
smycken av varjehanda slag. Trödeshand-
lare med sina tyger, och Mörmakare
hade god åtgång, med sina mössor.

Jag har själv, hos en sådan köpt,
min första skärmåna.

Likars fanns gjuskattor och minnessa-
ker, med olika tecken på.

I gamla tidens gästades marknaden

nr. 7.

ACC. N:R M. 12972:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7

mästare var gång av Wäxjöborgaren
Palle Kruse, född 1825 och död 1877.
Han infann sig med sitt positiv,
sin björn och sin apa. På reise han
uppte ett tält och gav föreläsningar.
Björnen dansade och apen gjorde diverse
konster, under det maniken höll fram
positivet.

På brukade dösa på marknaden infinn
na sig en yrkesklockskojarare Frans Tarka.
Han var mästare i att byta klockor,
dessa, som gav sig i kast med honom,
kunde vara säkra på att bli mer
eller mindre lurad, ty fullt var
ofta Franse, och det var naturligtvis
ingen mykter, som inlät sig i affärer
med honom. Han ville helst byta
"oberett", och då var han sannoligen

nr. 8.

ACC. N:R M. 12972:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

into nogräknad. En gång vid ett
sådant byte, med en band från
orten, fick offret en brett med några
lösa syl i utbyte mot en bra blocka.
Franske var lång och stark och svarade
på bandens förbärlar genom att
placera sin handflata i bandens
ansikte, varpå han högg i med nya
affärer.

Men på Hultamarken flöt också
brännvinet ur medhärda lammfla-
kor. Och följderna därav visade sig i
gräl, stegmål, stöld, ja t.o.m. dräp
har begåtts på den gamla marknadsplatsen.
Till som som var kunnig, kändes det
alltid någon sak, så kallad marknads-
gåva.

nr. 9.

ACC. N:R M. 12972:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

"
Årens Pottatorna Jöns, från Värtra
Torsås, vilken levde i midia av 1800 talet,
besökte besöka Hultamarken.

Jöns var utrustad med naturliga krafter.
Vid ett av hans markundersök,
var det några personer som ritade honom,
så han blev arg. Han tog då en vagn
i skakarna och vängde den runt, varför
alla måste springa undan för att ej
bli träffade av vagnen. På så sätt
undersökte han hela markområdet.

Tättare och hästskojare kommo från
vida trakter till Hultamarken.

Där de gjorde hästbyte och affärer
försökte att lura bönderna.

Jag har också hört att de försökte
att stjäla hästar. Vid en markand,
under 1800 talets senare hälft, var

ns. 10.

ACC. N:R M. 12972: 10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

det en bonde körfärd, var häst de
tagit, men den hann ej i väg fort
nog. Bonden hade bundit sin häst
vid ett träd, ett stycke från jädra
marknadsplatsen, när han sedan skulle
gå och ge sin häst vatten, hade
Tattarena tagit den och satt den för
en vagn, och skulle köra iväg, just
när bonden kom. Han tog sin häst
och Tattarena förvannen.